

Kwartaalmonitor Industrie

Vierde kwartaal 2014

Productie licht gedaald in vierde kwartaal

- Industrie
- Voedings- en genotmiddelenindustrie
- Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofproductenindustrie
- Basismetaal- en metaalproductenindustrie
- Elektrotechnische en machine-industrie
- Transportmiddelenindustrie
- Overige industrie

In het jaar 2014 daalde de omzet van de industrie licht met 0,5 procent ten opzichte van het jaar 2013. Dit is het derde jaar op rij dat de omzet afneemt. De industrie produceerde in 2014 weliswaar 1,1 procent meer dan in 2013, maar de omzet daalde onder andere doordat vooral de olie gerelateerde branches binnen de industrie hun producten tegen lagere prijzen verkochten. De vooruitzichten zijn positief, al is het vertrouwen van de ondernemers in de industrie in januari 2015 wel wat afgenomen. De indicator van het producentenvertrouwen ging van 3,4 naar 2,8. De lichte verslechtering van het producentenvertrouwen in januari komt doordat ondernemers minder positief zijn over de toekomstige productie.

Kerncijfers Industrie

	2013		2014			
	III	IV	I	II	III	IV
Industrie						
productie	-1,1	1,4	3,5	0,9	0,5	-0,7
omzet	1,6	2,0	2,2	1,9	-1,7	-4,3
prijzen	-1,9	-2,6	-2,6	-0,3	-1,3	-4,6
faillissementen	170	166	159	171	123	112

Bron: CBS

Industrie

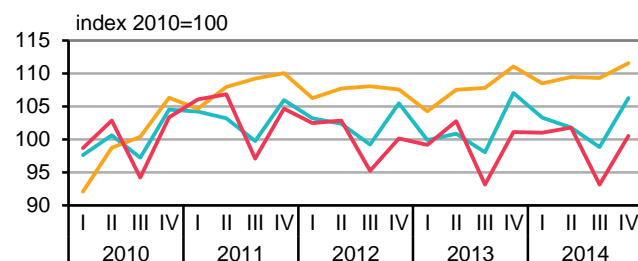
Productie gedaald

De gemiddelde dagproductie is in het vierde kwartaal 2014 met ruim een half procent gedaald ten opzichte van het vierde kwartaal 2013. In de voorgaande vier kwartalen nam de dagproductie nog elk kwartaal toe ten opzichte van een jaar eerder. De productie is vooral in december afgenomen, namelijk met bijna 3 procent. In oktober en november steeg de productie nog licht met 0,2 en 0,4 procent.

In Duitsland steeg de gemiddelde dagproductie met 0,4 procent veel minder hard dan in de overige kwartalen van 2014. Toch doet de Duitse industrie het al sinds het derde kwartaal van 2010 beduidend beter dan de Nederlandse industrie. In Frankrijk daalde gemiddelde dagproductie met 0,6 procent.¹

¹Bron: Eurostat

Productievolume per gemiddelde werkdag, totale industrie

Bron: CBS

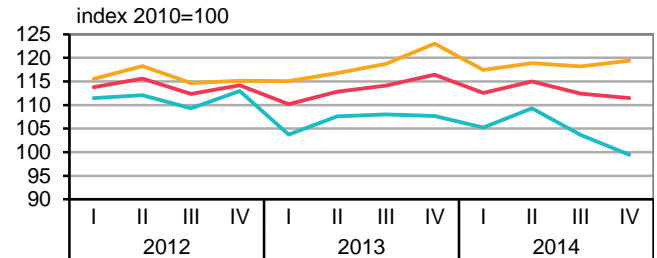
— Nederland — Duitsland — Frankrijk

[Nijverheid; productie en omzetontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Omzetsdaling binnen- en buitenland

Evenals in het derde kwartaal daalde de omzet van de Nederlandse industrie ook in het vierde kwartaal, en wel met ruim 4 procent. Ten opzichte van het vierde kwartaal in 2013 daalde de binnenlandse omzet sterker dan die op de buitenlandse markt. In oktober nam de omzet in de industrie nog ruim 1 procent toe ten opzichte van oktober 2013. Dat was vooral te danken aan de omzet die behaald werd op buitenlandse markten, maar in november en december nam zowel de binnenlandse als de buitenlandse omzet af in vergelijking met dezelfde maanden in 2013. In december nam de omzet in het binnenland met ruim 11 procent af.

Omzet, totale industrie

Bron: CBS

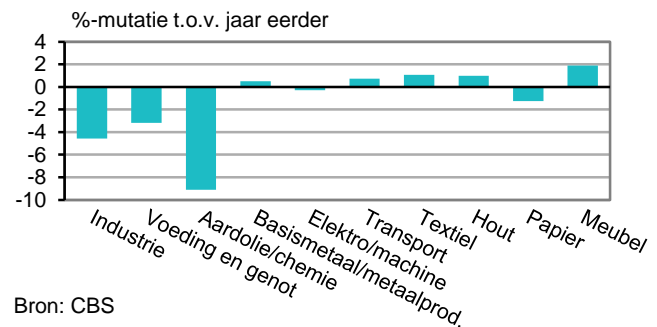
[Nijverheid; productie en omzetontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Forse daling afzetprijzen industrie

In het vierde kwartaal van 2014 lagen de afzetprijzen 4,6 procent lager dan in hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Het is het zevende kwartaal op rij met lagere afzetprijzen. Net als in de voorgaande kwartalen ontlepen de prijsontwikkelingen op de binnenlandse en buitenlandse markt elkaar niet veel. Over het hele jaar 2014 zijn de afzetprijzen van de industrie gemiddeld 2,2 procent lager dan in 2013. In december 2014 was de prijsdaling maar liefst 8 procent. Het verloop van de afzetprijzen van de industrie hangt sterk samen met de ontwikkeling van de olieprijs. Exclusief de aardolie-industrie komt de prijsdaling in de industrie in december uit op 3,5 procent. Ook in veel Europese landen daalden de prijzen in het vierde kwartaal, het meest in het Verenigd Koninkrijk (7,7 procent) en Litouwen (6,9 procent). In Turkije stegen de prijzen juist met 8 procent.²

²Bron: Eurostat

Afzetprijzen, industriebranches

Bron: CBS

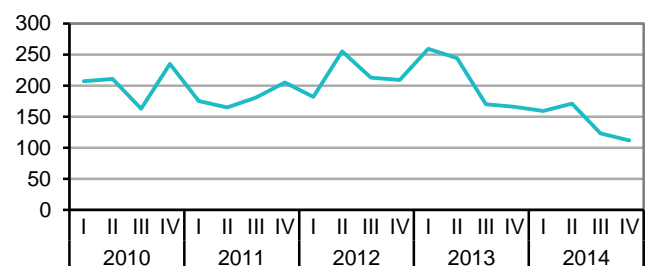
[Statline: Producentenprijsindex](#)

Aantal faillissementen neemt verder af

In het vierde kwartaal van 2014 gingen 112 industriële bedrijven failliet. Dit aantal is lager dan in alle kwartalen in de afgelopen vijf jaar. Het is ook ruim 30 procent lager dan het aantal faillissementen in hetzelfde kwartaal van 2013.

De meeste faillissementen werden uitgesproken in de metaalproductenindustrie (24), de meubelindustrie (15) en de voedingsmiddelenindustrie (10). In de grafische industrie liep het aantal faillissementen het sterkst terug, van 25 in het eerste kwartaal en 27 in het tweede kwartaal, tot 17 in het derde kwartaal en 8 in het vierde kwartaal.

Aantallen faillissementen, totale industrie

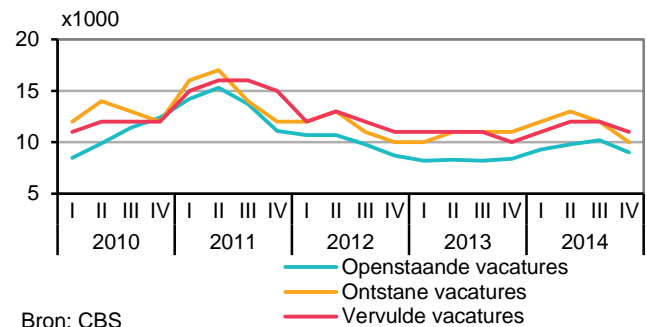
Bron: CBS

[Statline: Uitgesproken faillissementen](#)

Openstaande vacatures afgenomen

In het vierde kwartaal 2014 is het aantal vacatures dat is ontstaan lager dan in het voorgaande kwartaal. Er zijn in de gehele industrie 10 duizend vacatures bijgekomen, tegenover 12 duizend vorig kwartaal. Er zijn 11 duizend vacatures vervuld. Het aantal openstaande vacatures komt daarmee afgerond uit op 9 duizend.

Aantallen vacatures, totale industrie

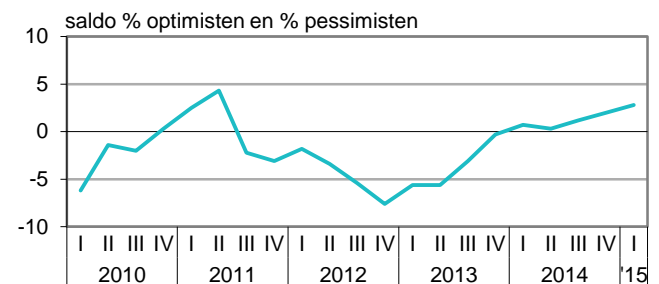
[Vacatures; naar economische activiteit en bedrijfs grootte](#)

Producentenvertrouwen iets verbeterd

De stemming van de ondernemers in de industrie is in de loop van het vierde kwartaal verder verbeterd. Het producentenvertrouwen is gestegen van 2,0 in oktober naar 2,8 in januari 2015. In december bereikte het producentenvertrouwen overigens met 3,4 het hoogste niveau in ruim drie jaar. De trend van het vertrouwen is sinds het vierde kwartaal van 2012 positief. Toch is het vertrouwen nog altijd minder groot dan in de eerste helft van 2011. Het producentenvertrouwen is samengesteld uit drie deelindicatoren. De ondernemers waren in januari iets positiever dan in oktober over zowel de verwachte bedrijvigheid, hun orderpositie als de voorraden.

Aan het eind van het vierde kwartaal bedroeg de bezettingsgraad 80,4 procent. De bezettingsgraad is in 2014 betrekkelijk stabiel rond de 80 procent.

Producentenvertrouwen

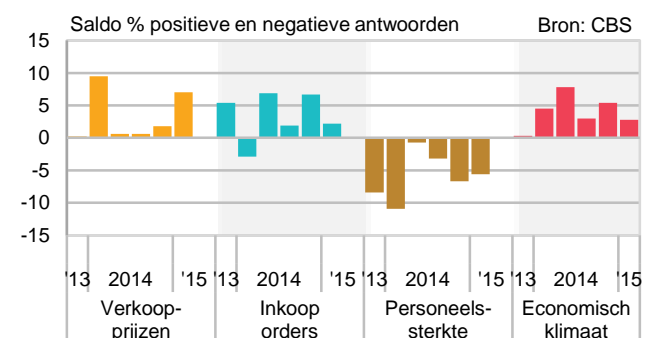

[Producentenvertrouwen; stemmingsindicator van de industrie](#)

Gelijkblijvende bedrijvigheid in het eerste kwartaal

De ondernemers in de industrie zijn betrekkelijk optimistisch in hun verwachtingen voor het eerste kwartaal van 2015. Zij rekenen op een gelijkblijvende omzet en productie en verwachten ook dat de inkooporders op peil blijven. Dit is betrekkelijk positief: doorgaans is er in het eerste kwartaal juist sprake van minder activiteit. Ondernemers voorzien een toename van de verkoopprijzen. De afzetprijzen stonden in 2014 onder druk. Over de werkgelegenheid blijven de ondernemers negatief: het aantal ondernemers dat een krimp voorziet is groter dan het aantal dat een groei van de werkgelegenheid verwacht. Verder zijn de producenten betrekkelijk optimistisch over het economisch klimaat voor hun onderneming, per saldo verwacht een meerderheid een verbetering.

Verwachtingen

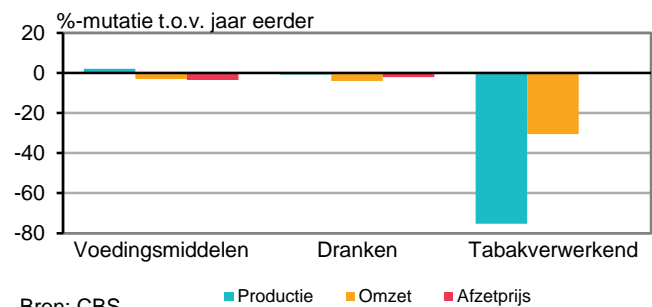
[Conjunctuurenquête Nederland](#)

Voedings- en genotmiddelenindustrie

Omzetkrimp in alle deelbranches

In het vierde kwartaal van 2014 steeg de productie per gemiddelde werkdag in de voedingsmiddelenindustrie met 2,1 procent ten opzichte van het hetzelfde kwartaal van 2013. In de drankenindustrie daalde de productie bijna 1 procent. In de voedingsmiddelen- en drankenindustrie werden meer voedingsmiddelen geproduceerd. Deze werden verkocht tegen lagere prijzen, waardoor de omzet afnam. In het oog springt de tabakverwerkende industrie met een omzetsdaling van ruim 30 procent. De afzetprijs in de tabakverwerkende industrie is met een half procent gestegen in vergelijking met het jaar ervoor.

Deelbranches: Productie, omzet, afzetprijs

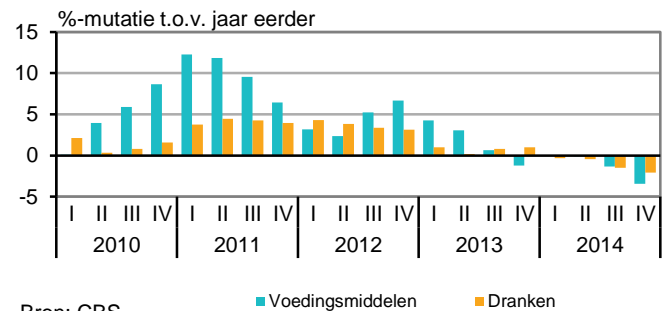
Bron: CBS

[Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Dalende afzetprijzen voedingsmiddelen en dranken

In de voedingsmiddelen- en drankenindustrie dalen de afzetprijzen sinds het derde kwartaal van 2013 respectievelijk het eerste kwartaal van 2014 onafgebroken; in het vierde kwartaal met respectievelijk 3,5 procent en 2,1 procent ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2013. Voordat deze dalingen inzetten, was er vanaf 2010 alleen sprake van prijsstijgingen.

Afzetprijzen

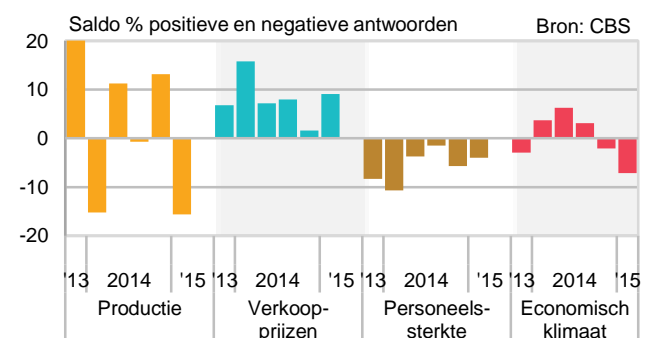
Bron: CBS

[Statline: Producentenprijsindex](#)

Lagere productie verwacht

De ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie voorzien een afname van de bedrijvigheid in het eerste kwartaal. Ze verwachten een lagere productie, wat overigens niet ongebruikelijk is voor een eerste kwartaal. Zij denken dat de verkoopprijzen zullen stijgen. Over de werkgelegenheid zijn de ondernemers wat minder negatief dan een kwartaal eerder. Over de ontwikkeling van het economisch klimaat voor hun bedrijf zijn de ondernemers negatiever dan de voorgaande kwartalen. Er zijn nu per saldo weer meer ondernemers die een verslechtering verwachten dan ondernemers die een verbetering voorzien.

Verwachtingen

[Conjunctuurenquête Nederland](#)

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofproductenindustrie

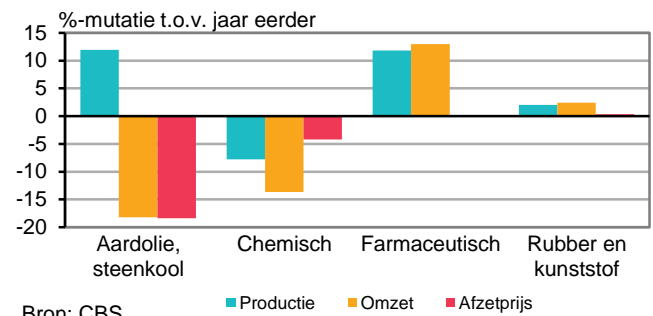
Wisselend beeld deelbranches

In het vierde kwartaal van 2014 was de productie per gemiddelde werkdag in de aardolie-, farmaceutische en rubber- en kunststofproductenindustrie hoger dan in hetzelfde kwartaal van 2013. Opvallend is dat in de chemische industrie 7,8 procent minder werd geproduceerd.

De omzet en de afzetprijzen in de deelbranches lieten een wisselend beeld zien.

In het oog springt de aardolie-industrie waar de productie met 11,9 procent steeg, terwijl de omzet en de afzetprijzen afnamen.

Deelbranches: productie, omzet, afzetprijs

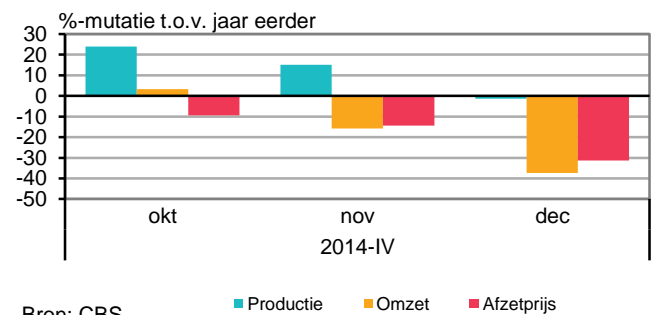
Bron: CBS

[Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Forse afnames in aardolie-industrie

De omzet in de aardolie-industrie daalde in het vierde kwartaal van 2014 zowel in het binnenland als in het buitenland, met respectievelijk 22,6 en 15,1 procent. De forse daling van de omzet werd vooral veroorzaakt door de daling van de olieprijs. Daarnaast hebben diverse productie-stops in dit kwartaal ook een negatief effect op de omzet gehad. In december was de omzetzdaling ruim 35 procent ten opzichte van december 2013. Ook de prijsdaling was er het grootst. In december waren de prijzen ruim 30 procent lager. North Sea Brent olie kostte in deze maand 51 euro per vat. Dat is ruim 36 procent minder dan in december 2013.

Aardolie-industrie: productie, omzet, afzetprijs

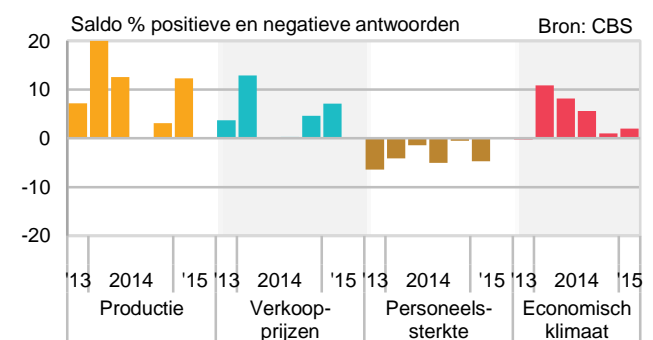
Bron: CBS

[Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Meer productie in eerste kwartaal 2015

De ondernemers in de aardolie-, farmaceutische-, chemische-, rubber- en kunststofproductenindustrie zijn voor het eerste kwartaal van 2015 optimistischer over hun activiteiten dan in het vierde kwartaal. Zo verwacht per saldo 10 procent van de ondernemers een toename van de productie. Ook is het aantal ondernemers dat denkt dat de verkoopprijzen zullen stijgen groter dan in voorgaande kwartalen. Over de werkgelegenheid blijven de ondernemers negatief. Het percentage ondernemers dat een afname van personeel verwacht is iets groter dan het percentage dat een toename voorziet. Over de ontwikkeling van het economisch klimaat voor hun bedrijf zijn de ondernemers neutraal, er wordt per saldo weinig verandering voorzien.

Verwachtingen

Conjunctuurenquête Nederland

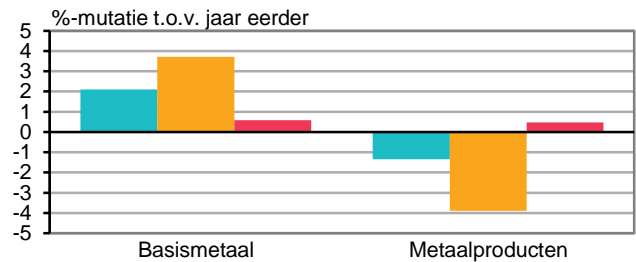
Basismetiaal- en metaalproductenindustrie

Wisselend beeld deelbranches

In het vierde kwartaal van 2014 was de productie per gemiddelde werkdag in de basismetiaal-industrie hoger dan in hetzelfde kwartaal van 2013. Opvallend is wel dat in de metaalproducten-industrie 1,3 procent minder werd geproduceerd.

In de basismetiaalindustrie stijgt de omzet met 3,7 procent, in de metaalproductenindustrie daalt die met 3,9 procent. De afzetprijzen stijgen voor beide deelbranches, te weten met respectievelijk 0,6 procent en 0,5 procent.

Deelbranches: Productie, omzet, afzetprijzen

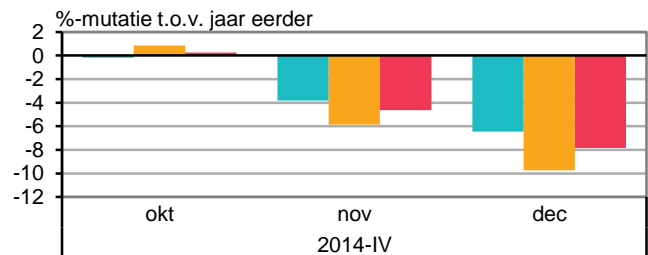
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Forse omzetafname in metaalproductenindustrie

De omzetzak is het grootst in de deelbranche metaalproductenindustrie. Zowel in het binnenland als in het buitenland daalde de omzet, namelijk met respectievelijk 3,3 procent en 4,7 procent. Deze omzetzak was in november -4,6 procent en in december -7,8 procent ten opzichte van de overeenkomstige maanden in 2013. Dit is voor deze branche de grootste omzetzak in twee jaar.

Metaalproducten: omzet, binnen- en buitenland

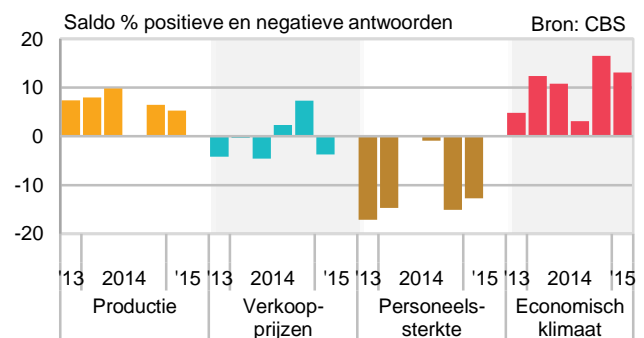
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Meer productie, minder werkgelegenheid

De ondernemers in de basismetiaal- en metaalproductenindustrie voorzien ook in het eerste kwartaal van 2015 meer bedrijvigheid. Zo verwachten de ondernemers per saldo een hogere productie. Het aantal ondernemers dat verwacht dat de verkoopprijzen stijgen, is echter afgenomen. Het aantal dat denkt lagere prijzen in rekening te brengen is nu groter dan het aantal dat hogere prijzen voorziet. Over de werkgelegenheid zijn de ondernemers nog altijd vrij negatief. Per saldo denkt ruim één op de tien het personeelsbestand in te krimpen in het eerste kwartaal van 2015. Over de ontwikkeling van het economisch klimaat voor hun bedrijf blijven de ondernemers optimistisch.

Verwachtingen

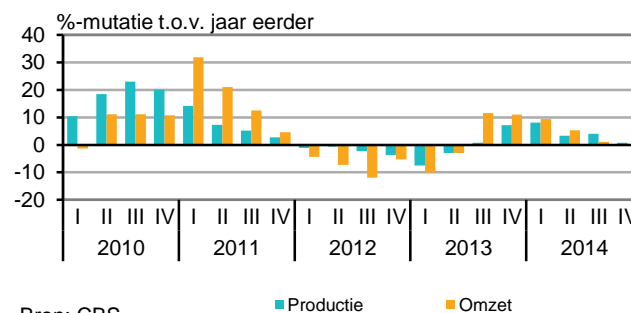
Conjunctuurenquête Nederland

Elektrotechnische en machine-industrie

Omzet en productiegroei zwakken af

De productie en omzet in de elektrotechnische- en machine-industrie zijn het vierde kwartaal 2014 weinig veranderd ten opzichte van een jaar eerder. Het productievolume per gemiddelde werkdag was 0,7 procent hoger dan een jaar eerder, de omzet bleef vrijwel gelijk. Liet oktober nog een kleine productieafname zien, in november en december groeide de productie met respectievelijk 0,8 procent en 1,7 procent. De omzet liet een tegengesteld beeld zien. In oktober groeide de omzet nog met 12,1 procent, in november en december daalde de omzet met respectievelijk 3 procent en 6,2 procent.

Productie, omzet

Bron: CBS

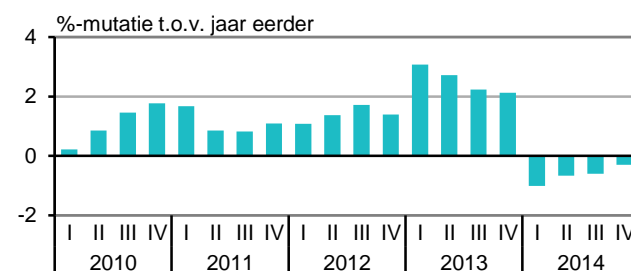
■ Productie ■ Omzet

[Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Lagere afzetprijzen

Net als in de drie voorgaande kwartalen waren de afzetprijzen in het vierde kwartaal 2014 lager dan in hetzelfde kwartaal vorig jaar. De prijzen daalden met 0,3 procent. De prijsdaling op de binnenlandse en buitenlandse markt ontliepen elkaar nauwelijks.

Afzetprijs

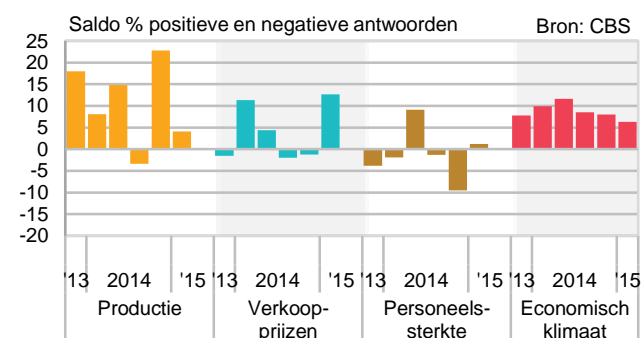
Bron: CBS

[Productenprijsindex; afzetprijzen naar bedrijfstak SBI 2008, 2010=100](#)

Hogere productie verwacht

De ondernemers in de elektrotechnische- en machine-industrie voorzien meer bedrijvigheid in het eerste kwartaal van 2015. Ze verwachten een verdere stijging van de productie. De verkoopprijzen zullen naar verwachting in het eerste kwartaal stijgen. Over de werkgelegenheid in het bedrijf zijn de ondernemers positiever geworden. Het percentage ondernemers dat een toename van de personeelsomvang verwacht, is nu nipt groter dan het percentage dat een krimp voorziet. Over de ontwikkeling van het economisch klimaat blijven de ondernemers optimistisch. Voor het zevende kwartaal op rij zijn er meer ondernemers die een verbetering verwachten dan ondernemers die een verslechtering voorzien.

Verwachtingen

[Conjunctuurenquête Nederland](#)

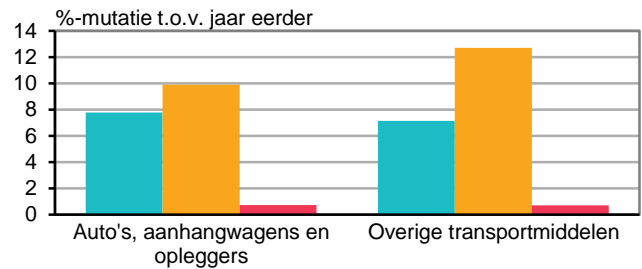
Transportmiddelenindustrie

Vergelijkbaar beeld deelbranches

In de auto- en aanhangwagenindustrie nam de productie per gemiddelde werkdag in het vierde kwartaal van 2014 met bijna 8 procent toe ten opzicht van het vierde kwartaal 2013. De omzet steeg met bijna 10 procent. De omzetgroei was vooral merkbaar op de buitenlandse markt. In de overige transportmiddelenindustrie – de vervaardiging van schepen, spoor- en trammaterieel, vliegtuigen, militaire gevechtsvliegtuigen en (brom)fietsen – nam de productie per gemiddelde werkdag met ruim 7 procent toe, de omzet met bijna 13 procent.

In beide deelbranches stegen de prijzen licht ten opzichte van het vierde kwartaal 2013.

Deelbranches: productie, omzet, afzetprijs

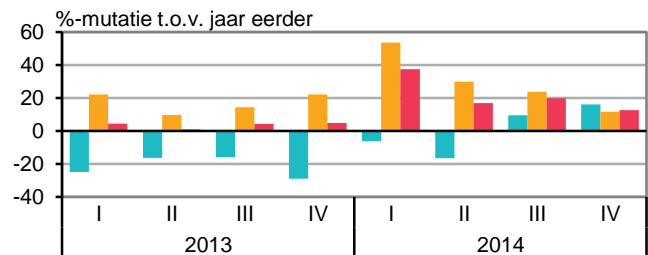
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Buitenlandse markt belangrijk voor transportmiddelenindustrie

In de overige transportmiddelenindustrie neemt de omzet al sinds het eerste kwartaal van 2014 aanzienlijk toe vergeleken met het corresponderende kwartaal in 2013. Dit is toe te schrijven aan de florissante export. De buitenlandse omzet in deze industrie stijgt al sinds het tweede kwartaal van 2011, terwijl de binnenlandse omzet flink bleef dalen. Sinds het derde kwartaal van 2014 trekt ook de binnenlandse markt weer aan. In het vierde kwartaal van 2014 neemt de omzet, met ruim 16 procent t.o.v. vorig jaar, zelfs harder toe dan de buitenlandse omzet.

Overige transportmiddelen: omzet, binnen- en buitenland

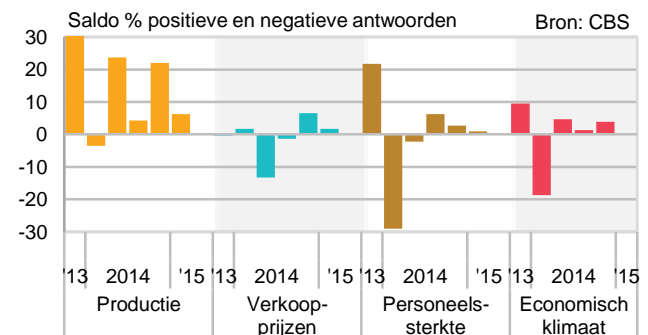
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Meer productie verwacht

De ondernemers in de transportmiddelenindustrie voorzien meer bedrijvigheid in het eerste kwartaal van 2015. Ze verwachten dat de productie zal groeien en dat de verkoopprijzen niet veel zullen veranderen. Over de werkgelegenheid in het bedrijf zijn de ondernemers neutraal. Het percentage ondernemers dat een toename van de personeelsomvang verwacht, is nagenoeg gelijk aan het percentage dat een krimp voorziet. Over de ontwikkeling van het economisch klimaat voor hun bedrijf zijn de ondernemers neutraal. Het aantal ondernemers dat een verbetering verwacht en het aantal ondernemers dat een verslechtering voorziet houdt elkaar precies in evenwicht.

Verwachtingen

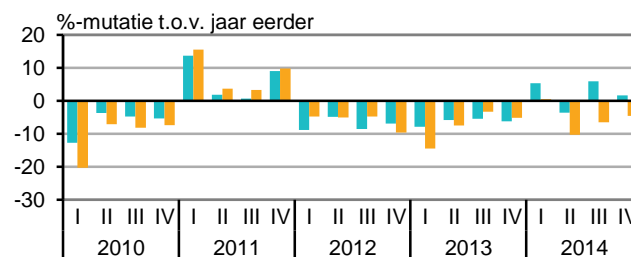
Conjunctuurenquête Nederland

Overige industrie

Hout- en bouwmaterialenindustrie

De productie van de hout- en bouwmaterialenindustrie nam in het vierde kwartaal van 2014 wederom toe. De gemiddelde dagproductie in deze branche was 1,7 procent groter dan in het vierde kwartaal van 2013. Afzetprijzen stegen licht (1 procent), de omzet nam af met 4,5 procent. Deze afname werd vooral veroorzaakt door een omzetzdaling op de binnenlandse markt (7,7 procent). De onderliggende branches lieten een tegengesteld beeld zien. De omzet van de bouwmaterialenindustrie nam af, de omzet van de houtindustrie nam juist toe.

Productie, omzet

Bron: CBS

■ Productie ■ Omzet

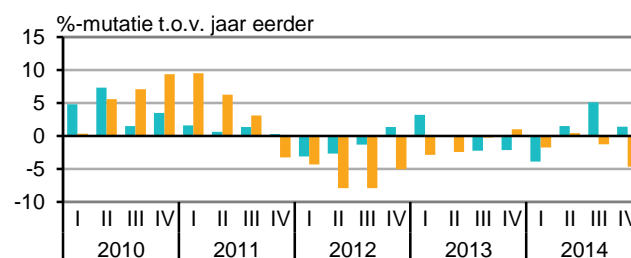
[Nijsverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Papier- en grafische industrie

De productie van de papier- en grafische industrie nam in het vierde kwartaal van 2014 opnieuw toe. In het vierde kwartaal was de productie per werkdag 1,4 procent hoger dan in hetzelfde kwartaal vorig jaar. De omzet nam in het vierde kwartaal met 4,7 procent af ten opzichte van het vierde kwartaal in 2013. De binnenlandse omzet daalde met 8,8 procent, op de buitenlandse markt bleef de omzetzdaling beperkt tot 0,5 procent. De afzetprijzen daalden met 1,2 procent.

In de papierindustrie was de productie per werkdag 0,7 procent lager. De omzet daalde met 1,3 procent ten opzichte van het vierde kwartaal in 2013. In de grafische industrie nam de productie per werkdag 3 procent toe. In deze branche daalde de omzet met 10,6 procent.

Productie, omzet

Bron: CBS

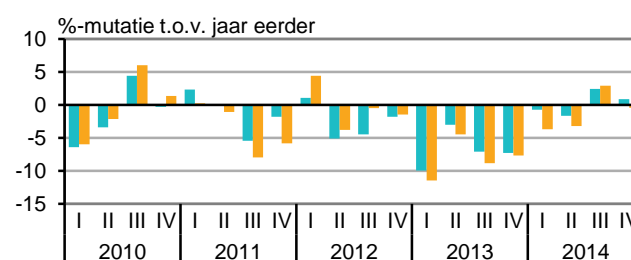
■ Productie ■ Omzet

[Nijsverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Meubelindustrie

Het vierde kwartaal van 2014 liet net als het derde kwartaal een groei zien ten opzichte van het voorgaande jaar. De productie per werkdag was 0,9 procent hoger dan in hetzelfde kwartaal vorig jaar. De omzet van de meubelindustrie was 0,4 procent lager dan in het laatste kwartaal van 2013. De buitenlandse omzet steeg met 1,9 procent, de binnenlandse omzet daalde met 0,9 procent. De afzetprijzen stegen 1,9 procent. De prijzen op de exportmarkt bleven vrijwel gelijk, op de binnenlandse markt namen de prijzen met 2,5 procent toe.

Productie, omzet

Bron: CBS

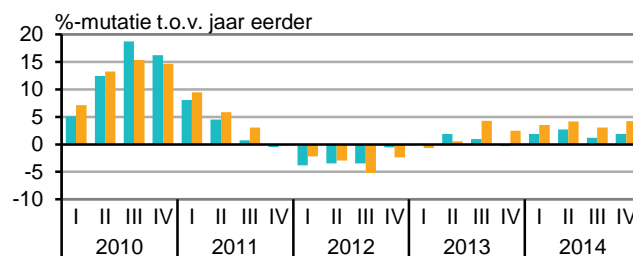
■ Productie ■ Omzet

[Nijsverheid productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Textiel-, kleding- en leerindustrie

Voor het zevende kwartaal op rij steeg de omzet van de textiel-, kleding en lederindustrie. De omzet steeg in het vierde kwartaal met 4,2 procent ten opzichte van het vierde kwartaal in 2013. De afzetprijzen stegen 1,1 procent waarbij de binnenlandse stijging (1,7 procent) groter was dan de buitenlandse stijging (0,4 procent). De gemiddelde dagproductie nam eveneens toe, met 1,9 procent. In de deelbranche kledingindustrie nam de omzet met ruim 40 procent het meest toe. In de deelbranche textielindustrie, die het zwaarst telt in deze branche, was de stijging 2,1 procent.

Productie, omzet

Bron: CBS

■ Productie ■ Omzet

[Niiverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Opmerkingen betreffende deze publicatie

- Deze publicatie is samengesteld op basis van de cijfers die op 17 februari 2015 beschikbaar waren. Mogelijk zijn er op het moment van lezen actuelere cijfers; deze kunt u vinden via de links onder de verschillende grafieken.

Colofon

Tekst Sector Bedrijfsstatistieken Den Haag (EBD)

Datum 17 februari 2015

Meer informatie

CBS Infoservice: [infoservice online](#)
Telefonisch (09.00-17.00): 088 5707070

Media:
CBS Persdienst: persdienst@cbs.nl
Telefonisch: 070 3374444